

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA
Kogukonnaharidus ja huvitegevus

Aveli Ostrat

EMAKEELENÄDALA TÄHISTAMINE TARTU RAATUSE KOOLIS: EESTI KEELE
MITMEKESISUSE TUTVUSTAMINE ÕPILASTELE
Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Agda Grahv, MA, pedagoogika õpetaja

Viljandi 2024

Resümee

Emakeelenädala tähistamine Tartu Raatuse Koolis: eesti keele mitmekesisuse tutvustamine õpilastele

Emakeelepäev on Eestis alates 1999. aastast riiklik püha, emakeelepäev on pühendatud eesti keele hoidmisele ja väärtustamisele. Sellest lähtuvalt planeerisin ja viisin läbi koostöös eesti keele õpetajatega tegevused emakeelepäeva tähistamiseks. Koostasime õpilastega visuaalse õppevahendi „Soome-ugri keelepüü“, mida kasutatakse õppetöös ja mis kaunistab igapäevaselt kooli koridori. Samuti disainisin *emoji*´de keele mängu, mille kaudu saab õppida eesti vanasõnu ja kõnekäände. Eesmärk oli, et vähemalt kolm eesti keele õpetajat kasutaksid antud mängu oma õpilastega. Lisaks kutsusin keeleteadlased õpilastele loenguid andma.

Võtmesõnad: emakeelepäev, soome-ugri keelepüü, *emoji*´de mäng

Abstract

Celebrating Mother Language Week at Tartu Raatuse School: Introducing the Diversity of the Estonian Language to Students

Since 1999, Mother Language Day has been a national holiday in Estonia, dedicated to preserving and valuing the Estonian language. Accordingly, I planned and carried out activities in collaboration with Estonian language teachers to celebrate Mother Language Day. Together with students, we created a visual teaching aid called the "Finno-Ugric Language Tree," which is used in lessons and decorates the school corridor daily. Additionally, I designed an emoji-based language game through which students can learn Estonian proverbs and idioms. The goal was for at least three Estonian language teachers to use this game with their students. Furthermore, I invited linguists to give lectures to the students.

Keywords: Mother Language Day, Finno-Ugric language tree, emoji game

SISUKORD

SISUKORD.....	4
SISSEJUHATUS	5
1. Teoreetiline ülevaade.....	6
1.1. Emakeelepäeva tähistamine	6
1.2. Noorsootöö koolis	7
2. Uuringu probleemi kirjeldus ja eesmärk	8
3. Tegevusuuringu planeerimine ja läbiviimine Tartu Raatuse Koolis.....	10
3.1 Tegevusuuringu meetodika ja valim	10
3.2 Tegevuste kirjeldus Raatuse koolis	11
3.2.1 Tegevusuuringu I etapp: planeerimine	12
3.2.2 Tegevusuuringu II etapp: tegutsemine ja vaatlemine	15
3.2.3 Tegevusuuringu III etapp: andmete kogumine ja analüüsimise meetodid	15
3.3 Tagasiside emoji´de mängule ja külalisloengutele	16
3.3.1 Tagasiside emoji´de mängule	16
3.3.2 Õpilaste tagasiside külalisloengutele	17
Keeleteadlase Renate Pajusalu loeng "Kuidas uurida viisakust?"	18
Keeleteadlase Sulev Iva loeng "Keelejuttu võro keelen" 8. klassile	19
Keeleteadlase Andriela Rääbise loeng "Käsud ja palved suulises suhtluses"	20
3.4 Järeldused	22
REFLEKSIOON	24
KOKKUVÕTE	27
KASUTATUD KIRJANDUS	28
Lisa 1. Keelepuu meisterdamine, ülesseadmine ja valmis keelepuu.....	
Lisa 2. Emoji´de keele mäng ja mängijad	
Lisa 3. Emoji´de keele töölehed	

SISSEJUHATUS

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses on välja toodud, et põhikoolis on oluline toetada õpilase kultuurilise identiteedi kujunemist (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, 2024, § 4). Kooli noorsootöötaja peamiseks tööülesandeks on luua õppekava väliseid tegevusi, mis toetavad õppekava (Reitav, Noorsootöö õpik, 2013, lk 213– 215). Koolinoorsootöötaja üks peamistest tööülesannetest ongi korraldada sündmusi (Salumäe, 2011, lk 8).

Minule on oluline eesti keele väärtustamine ja see, et kooliõpilased oskaksid paremini hinnata eesti keele mitmekesisust ja väljendusvõimaluste rohkust. Sellest tulenevalt soovis töö autor koostöös Tartu Raatuse Kooli eesti keele õpetajatega planeerida ja korraldada emakeelepäeva ettevõtmisi. Käesoleva töö eesmärgiks on planeerida mitmekülgeid, harivaid ja meeldejäävaid üritusi ja ülesandeid, et õpilased saaksid teada, kui rikas ja mitmekesine on eesti keel. Lisaks sooviti õpilastes äratada huvi eesti keele sugulaskeelte vastu.

Antud töö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis antakse ülevaate teoreetilise ülevaate emakeelepäevast ja koolinoorsootööst. Teises peatükis on probleemikirjeldus ja tegevuse eesmärk. Kolmandas peatükis tutvustatakse Tartu Raatuse Kooli ja tegevusuuringu etappe, seejärel on kokkuvõtte õpetajate ja õpilaste tagasisidest *emoji*'de mängule ja külaliesinejate loengutele. Viimasest peatükis on refleksioon enda tegevusele.

1. Teoreetiline ülevaade

Selles peatükis annan teoreetilise ülevaate emakeelepäevast ja selle tähistamisest. Seejärel kirjeldan koolinoorsootööd: koolinoorsootöötaja peamisi tegevusi ja mitteformaalse õppe kasutamist formaalse õppe toetamiseks.

1.1. Emakeelepäeva tähistamine

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses on sätestatud, et põhikoolis on oluline toetada õpilaste kultuurilise identiteedi kujunemist (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, 2024, § 4). Lisaks on välja toodud, et uue põlvkonna sotsialiseerimine tugineb Eesti kultuuri traditsioonide omaksvõtmisel. Üldhariduses omandanud inimesed suudavad ühiskonnaga sulanduda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele jätkusuutlikkusele. (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, 2024, § 3).

Emakeelepäev on suunatud kaunile eesti keelele ning selle pikaajalisele säilimisele. Keel on meie suhtlemisvahend, kuid selles kajastub ka meie ainuomane kultuuriline ja ajalooline pärand. Keelekandja identiteet vajab hoolt ja kaitsmist. Emakeeles suhtlemine tekitab kuuluvustunde, näiteks rahvustunde ja see aitab meil teistest eristuda. Eestlaste jaoks ei ole eesti keel vaid emakeel ja suhtlusvahend, eestlaste jaoks on emakeel palju suurem ja tähtsam, see on osa rahvuslikust identiteedist. (Kõivupuu, M. 2018, lk 210; BERTA; Eesti rahvakalender)

Emakeelepäeva tähistamise idee algatas Sonda kooliõpetaja Meinhard Laks (1922– 2008). Emakeelepäevast sai riiklik tähtpäev 14. märtsil 1999. aastal. Emakeelepäev langeb kokku luuletaja Kristjan Jaak Petersoni sünniaastapäevaga. Peterson oli üks esimesi, kes rõhutas, et talurahva keel on kultuurikeelte seas võrdväärne. 1999. aastal kuulutati emakeelepäev riiklikuks pühaks ning see on ka lipupäev. Antud tähtpäev on ka ÜRO Peaassamblee poolt tunnustatud. (Kõivupuu, M. 2018, lk 211)

Elmisel aastal eesti keeles enam kasu toonud teo eest antakse emakeelepäeval Wiedemanni gümnaasiumis välja aasta keeleteo auhind. 2008. aastast toimub Vikerraadios emakeelepäeval e-etteütlus, mis kogunud üha enam populaarsust (Kõivupuu, M. 2018, lk 214) 2024. aastal saatis Vikerraadio toimetusele etteütluste 10 864 inimest (ERR). Tartu Kristjan Jaak Petersoni gümnaasiumi pere käib emakeelepäeval noorelt lahkunud luuletaja kaju tervitamas. 2022. aastal otsustasid selle kooli õpilased digiteerida K. J. Petersoni luuleloomingu, sest luuletaja surmast möödus 200 aastat. (Ansu & Raavik, 2022)

1.2. Noorsootöö koolis

Noorsootöös loob noorsootöötaja tingimused noore mitmekülgseks arenguks. Samuti on noorsootöötaja oskus kavandada ja/või läbi viia erinevaid mitteformaalse õppe tegevusi. (SA Kutsekoda, 2024) Noorsootööd saab teha erinevates keskkondades, sealhulgas koolis. Kooli noorsootöötaja peamiseks ülesandeks ongi luua õppekavaväliseid tegevusi, mis on õppekava toetavad. (Reitav, Noorsootöö õpik, 2013, lk 213–215) Koolinoorsootöötaja neli peamist tegevust on korraldada sündmusi, organiseerida huviringide tööd, juhendada õpilasesinduse tegevust ja teha tööd projektide ja programmidega. (Salumäe, 2011, lk 8)

Enamjaolt tehakse noorsootööd mitteformaalse õppimisena. Aina rohkem hakatud tähelepanu pöörama sellele, et mitteformaalne õpe toetaks formaalset õpet, mida iseloomustab eesmärgistatus, struktureeritud õppekava ja kindel hindamissüsteem. (Reitav, Noorsootöö õpik, 2013, lk 213–215) Huvijuht saab luua olukordi, kus ühistegevuses osalevad nii õpilased ja õpetajad ning seeläbi mõjutada nende mõtlemist ja käitumist. Huvijuht saab aidata õpetajatel erinevaid õppeprojekte ette valmistada ja läbi viia mitteformaalse õppimise õhkkonnas. (Salumäe, 2011, lk 8)

Mitteformaalne õpe toimub väljaspool formaalõpet ja seda iseloomustab samuti eesmärgistatus, kuid samas on huvihariduses osalemine vabatahtlik. Õppekeskkonnad võivad olla väga erinevad ning õpetamine ja õppimine ei pruugi olla kõige olulisemad. Tähtis on inimese teadlik arenemine sotsiaalses keskkonnas. (Mitteformaalne)

2. Uuringu probleemi kirjeldus ja eesmärk

Olles praktikal Tartu Raatuse Koolis, märkan, et emakeelepäeva ettevalmistamisel ja üritustel osalemisel on õpilaste aktiivsus ja huvi madalam kui oodatud. Emakeelenädala tähistamine ei kõlanud õpilasesinduse koosolekutel, võibolla on olnud selles koolis tavaks, et emakeele nädal on huvijuhhi ja eesti keele õpetajate ette valmistada.

Probleem seisneb selles, et koolis praktikal olles kuulsin noori kasutamas palju kas ingliskeelseid või toortõlkelisi väljendeid nende omavahelistes vestlustes. Sellest lähtuvalt soovisin emakeelepäeva tähistamise kaudu pakkuda noortele võimalusi rohkem mõelda oma emakeelele ja tutvustada eestikeelseid vanasõnu, kõnekäände ja sugulaskeeli ning teha seda õpilasi kaasavalt. Lisaks käisid õpilastele tundi andmas ning erinevatest keeleteemadest rääkimas Tartu Ülikooli keeleteadlased. Nende tegevuste kaudu said noored võimaluse teadvustada eesti keele eripära ja mitmekesisust.

Minu jaoks on väga oluline, et noored keelekandjad väärtustaksid emakeelt ning teadvustaksid, kui eriilmeline ja võimalusterohke on eesti keel. Huvijuhina saan teha koostööd eesti keele õpetajatega emakeelepäeva tähistamise ettevalmistamisel ja korraldamisel. Et kool on suur ja õpilasi on palju, siis jagasime tegevused eri päevadele terve koolinädala jooksul, nii et tähistame emakeelepäeva emakeelenädalana.

Emakeelenädala tegevusi planeerides küsisin ettepanekuid ja ootusi eesti keele õpetajatelt, samuti kohtusin õpilasesindusega, kuid nemad valmistasid ette ühte teist suurt projekti. Kuna eesti keele õpetajatel on väga suur töökoormus, siis ei olnud neil jaksu panustada tegevuste ettevalmistamisse, aga nad tegid ettepanekuid, mida võiks teha. Nende ja enda mõtetest lähtuvalt koostas esialgse tegevusplaani ja kooskõlastasin selle õpetajatega. Valisime välja tegevused, mis oleksid eriilmelised ning õpilasi kaasavad.

Emakeelepäeva tähistades soovitakse edendada emakeelepäeva tegevuste kvaliteeti ja mõju. Käesoleva töö eesmärgiks on ette valmistada emakeelenädala üritused ja ülesanded, mis oleksid mitmekülgsed, harivad ja meeldejäädavad, et tekitada kooliõpilastes huvi eesti keele sugulaskeelte vastu ja näidata, kui rikas ja mitmekesine on eesti keel. Eesmärgi saavutamiseks plaanitakse luua emakeelenädala tegevuskava koos emakeeleõpetajatega. Töötatakse koos ühise eesmärgi nimel, et luua emakeelenädalaks uusi materjale ja tegevusi.

Edu mõõdikud: vähemalt kolm eesti keele õpetajat kasutavad *emoij'*de mängu ning seeläbi saavad vähemalt 100 õpilast teadmisi vanasõnadest ja nende tähendusest. Keelepüü

loomisest saavad osa kunstiringis käivad õpilased (12) ning keelepuud õppematerjalina saavad kasutada eesti keele õpetajad järgneval sügisel, kuna keelepuu teema on 9.klassi alguses. Kuna paneme keelepuu märgatavasse kohta, siis näeb õpilaste loodud soome-ugri keelepuud kogu koolikogukond. Õpilased saavad käia külalisloengutel ning saavad seal uusi teadmisi. Külalisloengutes osaleb kokku vähemalt 60 õpilast.

Tegevuste ja mängude ettevalmistamiseks vajalikud materjalid olid koolis olemas. Näiteks soome-ugri keelepuu jaoks vajalikud vahendid olid olemas kunstiklassis.

3. Tegevusuuringu planeerimine ja läbiviimine Tartu Raatuse Koolis

Selles peatükis annan ülevaate Tartu Raatuse Koolist, tegevusuuringu metoodikast ning valimist ja tegevuste kirjeldusest. Samuti tegutsemisest ja vaatlemisest, andmete kogumisest ja analüüsimise meetodidest. Peatükk lõppeb osalejate tagasisidega, kus on välja toodud õpetajate tagasiside loodud mängule ja õpilaste tagasiside külastatud külalisloengutele.

3.1 Tegevusuuringu metoodika ja valim

Löfstromi (2011) käsitluse järgi on tegevusuuring akadeemiline uurimismeetod, mida rakendatakse sotsiaalsete olukordade uurimisel. Tegevusuuring on tsükliline protsess, mis koosneb mitmest etapist. Järgnevas tabelis (vt Tabel 1) on ülevaade tegevusuuringu etappidest ja etappides tehtavatest tegevustest.

Tabel 1. Tegevusuuringu etapid ja nende kirjeldused. Allikas: Löfström, 2011

Etapp	Kirjeldus
Planeerimine	Olukorraga tutvumine ja olukorra kaardistamine. Uurimuse jaoks vajaliku kirjandusega tutvumine, tegevuskava loomine. Valitakse andmekogumismeetodid.
Tegutsemine	Tegevuskava rakendamine.
Vaatlemine	Andmete kogumine läbiviidud/loodud tegevuste kohta. Tegevusi vaadelda ning seeläbi selle kohta andmeid koguda.
Analüüsimine	Võtmekogemuste tuvastamine. Andmete analüüsimisel on võimalik teha järeldusi rakendatud tegevuste mõju kohta. Antud tegevus võib viia uue tegevuskava koostamise ning rakendamiseni.

Tartu Raatuse Kool on Tartu Linnavalitsuse haridusosakonna haldusalas olev munitsipaalüldhariduskool, õppetöö on eesti keeles. Koolis õpib 568 õpilast (seisuga 1. jaanuar 2022) ja 76 töötajat, sealhulgas 58 pedagoogilist töötajat (seisuga 1. jaanuar 2022). Koolis toimub õpe lisaks tavaklassidele ka 4–6 õpilasega väikeklassides. (Tartu Raatuse Kooli Arengukava 2022–2026, 2024)

Raatuse koolis on seitse eesti keele õpetajat, mitmed neist on hõivatud ka teiste ainetundide andmisega (nt ühiskonnaõpetus, draamaõpetus). Õpetajad nägid vajadust, et emakeelepäeva tähistada, kuid keegi neist ei võtnud initsiatiivi endale. Probleemist lähtuvalt seadsin endale eesmärgiks planeerida ja läbi viia emakeelenädala üritused Raatuse Koolis, kus olin sel hetkel ka huvijuhi ja noorsootöö praktikant. Uurimuse probleemist ja eesmärgist lähtuvalt valisin läbiviimiseks tegevusuuringu meetodi.

Tegevusuuringu raames osalesin esmalt õpilasesinduse koosolekul, kus emakeelepäeva tähistamisest juttu ei olnud ning õpilased ei väljendanud soovi seda tähistada, kuna neil oli teine suur projekt käsil. Seega järgmisena osalesin eesti keele õpetajate koosviibimisel, kus arutati emakeelepäeva tähistamist. Õpetajad pakkusid välja ideed ja mõtted, mida võiks teha. Osad õpetajad ütlesid koheselt, et nemad on liiga ülekoormatud, et endale lisakohustusi võtta. Seega saime kokkuleppele, et tegelen emakeelepäeva ettevalmistustega iseseisvalt ja panustavad need õpetajad, kes tunnevad, et nad soovivad ja jaksavad.

3.2 Tegevuste kirjeldus Raatuse koolis

Järgnevas tabelis kirjeldan oma tegevust Raatuse Koolis tegevusuuringu etappide kaupa (vt Tabel 2).

Tabel 2. *Tegevusuuring Raatuse Koolis*

Tegevusuuringu etapid	Aeg	Tegevused
Planeerimine	Veebruar 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Koolielu, meeskonna ja õpilastega esmane tutvumine • Probleemi väljaselgitamine ja sõnastamine • Õpetajate ja juhtkonna koosolekutel/infominutitel osalemine • Kirjandusega tutvumine • Esmane võimalike tegevuste planeerimine
Tegutsemine ja vaatlemine	Veebruar 2024 – märts 2024	<ul style="list-style-type: none"> • Emakeelepäevaks tegevuste planeerimine ja läbiviimine • <i>Emoji</i> de mängu loomine • Külalisesinejate kutsumine

Analüüs	Märts 2024 – aprill 2024	<ul style="list-style-type: none"> ● Õpilastel ja õpetajatelt tegevustele tagasiside küsimine ning selle analüüsimine ● Huvijuhiga sündmuse korraldamise refleksioon
---------	-----------------------------	--

3.2.1 Tegevusuuringu I etapp: planeerimine

Planeerimisetapis tutvusin koolikogukonnaga, osalesin õpilasesinduse töös, vaatlesin tunde, osalesin õpetajate ja juhtkonna infominutitel ja koosolekutel. Tutvusin meeskonnaga, kellega hakkam koostööd tegema või tegevuse käigus kokku puutun. Lisaks tutvusin tegevusuuringu läbiviimiseks oluliste materjalidega. Otsisin informatsiooni emakeelepäeva kohta ning selle kohta, milliseid tegevusi selle tähistamiseks varem tehtud on ja mida on mujal koolides tehtud. Veel uurisin andmekogumismeetodeid, et leida enda töö jaoks sobivaim.

2024. aasta veebruaris osalesin eesti keele õpetajate koosolekul, kus lisaks muule räägiti ka emakeelepäevast ning sellest, kuidas seda sel aastal tähistada võiks. Seal toimus esimene ideede korje. Antud kohtumisel sai ka kokku lepitud, et sel aastal vastutan koolis emakeelepäeva tähistamise eest mina.

Seega planeerisin ja lõin järgnevad tegevused:

Soome-ugri keelepuu loomisprotsess

Puu loomise idee tekkis emakeelenädala esmasel koosolekul, kus avaldasin soovi, et õpilased võiksid teada, mis on keelepuu.

Soovisin rakendada põhimõtet *õppimine tegutsemise kaudu* (ingl k *learning by doing*), mida on noorsootöös juba aastakümneid kasutatud. Selle põhimõtte järgi võtab õpilane õppeprotsessist aktiivselt osa ning õpib proovimise, tegemise ja kogemuste kaudu. (Reitav, Noorsootöö õpik, 2013)

Keelepuu eesmärk – anda võimalus õpilastele soome-ugri keelepuuga tutvuda. Anda kunstiringis käivatele õpilastele võimalus luua oma nägemuse järgi koolimajja sobiv keelepuu, kasutades selleks taaskasutatavaid materjale.

Keelepuu loomine koos õpilastega – keelepuu tegemiseks suhtlesin kunstiringi õpetaja, et küsida, kas talle sobiks emakeelenädala raames koos õpilastega keelepuud meisterdada. Kunstiringiõpetaja oli sellega nõus, ta palus mul luua esialgse visandi ning see talle koos näidiselega saata.

Ringitunni alguses sain mina end tutvustada ja rääkida keelepuust, mida emakeelenädala raames tegema hakkasime. Õpilased jagasid end kahe- kuni kolmeliikmelistesse gruppidesse ning iga grupp sai vastava oksa, mille nad pidid tegema.

Keelepuu meisterdamise töötoa õpiväljundid:

- Õpilane teab, et on olemas soome-ugri keelepuu.
- Õpilane oskab näidise järgi maalida.

Keelepuu meisterdamise tööleht arendab:

- õpilase keele- ja kultuuriteadlikkust;
- õpilase koostööoskust;
- õpilase käsitööoskusi.

Õpilastega kulus meil keelepuu meisterdamiseks 2 x 1,5tundi, st kaks kunstringitundi. Teise tunni lõpus sättisime keelepuu koolimajja üles.

***Emoji*'de keele mängu loomisprotsess**

Mängu loomise idee – tänapäeva noored kasutavad omavahelises veebisuhtluses *emoji*'sid, mis on väiksed pildid, “mille abil väljendatakse digisuhtluses oma emotsioone, suhtumist või muud tagasisidet” (Sõnaveeb, 2024). Idee luua *emoji*'de-teemaline keelemäng tuli haridustehnoloogilt emakeelepäeva koosolekul. Algul jäi see vaid mõtteks ning suure töökoormuse tõttu ei olnud idee autoril võimalik mängu ise luua ning seetõttu sain mina mänguloomise võimaluse.

Mängu eesmärk – mängu loomise ajal mõtlesin, et mäng võiks olla selline, kus õpilased saavad liikuda ja mänguliselt õppida. Noorte seas telefonisuhtluses/kirjutamises enim kasutatud märgid on tänapäeval *emoji*'d. Õppimise eesmärgil otsustasin luua *emoji*'de keeles vanasõnad ja kõnekäänud. Seega tõlkisin 20 vanasõna ja 10 kõnekäändu *emoji*'de keelde. See on hea võimalus luua vahend, et tutvustada ja õpetada noortele rahvaluule lühivorme.

Mängu loomine – alustasin mängu loomisel sellest, et otsisin 20 vanasõna ja 10 kõnekäändu ning tõlkisin need *emoji*´de keelde. Seejärel koostasin töölehe, mille esimene ülesanne on leida interneti abil sõnade *vanasõna*, *kõnekäänd*, *emoji* tähendused. Valisin internetist otsimise variandi, kuna info otsimine ja allikakriitilisuse hindamine on oluline oskus praegu ja tulevikus. Teine ülesanne on leida koolimajast vanasõnale/kõnekäänule vastav *emoji*´de rida ning kirjutada iga väljendi ette õige number. Töölehti tegin kolm täiesti erinevat varianti ning neljandas variandis esineb kordusi.

Kuna ma soovisin luua mängu, mis annaks võimaluse liikuda, siis otsustasin, et vastuseid saab leida koolimajast. Võtsin kümme A4 mõõdus paberit ning lisasin igale paberile kolm *emoji*´de-keelset vanasõna või kõnekäändu, nendest said mängupõhjad. Jaotasin mängupõhjad koolimaja peale laiali: korrustele, raamatukokku, välisukse juurde.

Et mängus oleks võimalikult palju liikumisvõimalusi, siis mängupõhjad on igast töölehest vaid üks vastus, seega saavad õpilased võimaluse käia läbi kogu koolimaja ja seeläbi rohkem liikuda.

Mängu kõik osad on lamineeritud ning liigutatavad. See annab võimaluse mängu *emoji*´de ridasid muuta. Samuti on võimalik kasutada ka ainult *emoji*´de ridasid ilma mängupõhjata, mis muudab mängu väga kompaktseks ning lihtsasti kaasaskantavaks.

Töölehe õpiväljundid:

- Õpilane oskab interneti abil leida mõistele õige tähenduse ning on allikakriitiline.
- Õpilane teab, mis on *vanasõna*, *kõnekäänd*, *emoji*.
- Õpilane on saanud võimaluse teada saada üheksa uut kõnekäändu/vanasõna.

Tööleht arendab:

- õpilase digipädevust ja võimekust olla allikakriitiline;
- õpilase kultuuripädevust, võimekust tunda ja austada oma rahva kultuuri;
- õpilase iseseisva töö oskust või koostööoskust – oleneb, kuidas töölehte kasutada;
- õpilase loovat mõtlemist ja seoste märkamist.

Mängukirjelduse koos töölehtede, vastuste ja õpiväljunditega saatsin kooli eesti keele õpetajatele. Samuti julgustasin õpetajaid, et neil on võimalus soovi korral tööjuhendit muuta ning raskusastet saavad kõik vastavalt õpilastele kohandada (näiteks teha rühmatööna, väiksemates klassides kogu klassiga üks tööleht jne).

3.2.2 Tegevusuuringu II etapp: tegutsemine ja vaatlemine

2024. aasta veebruaris alustasin emakeelepäeva tähistamise planeerimist. Koostasin tegevuskava, kuhu olid kirja pandud õpetajate esialgsed ideed ning lisatud minu mõtted.

Otsustasin välja valida Tartu Ülikooli külalisloengute sarjast viis loengut, mida tutvustasin teistele eesti keele õpetajatele. Tutvustasin, et kooskõlastada loenguteemad vastava klassi õppekavaga. Kui õpetajad teemad kinnitasid, siis sain saata kutse külalisloenguid andma. Viiest väljavalitud loenguandjatest said kohale tulla kolm, kuna emakeelenädal on neil kõige aktiivsem loengute nädal.

Seejärel kohtusin kunstiringi õpetajaga, et küsida, kas 5.–9. klassi kunstiringis on võimalik maalida keelepuud. Õpetaja oli selle ideega nõus, ta palus mul saata näidise ning tunnis osaleda, et rääkida keelepuu maalimise eesmärgist ning sellest, mis see on.

Kui olin *emoji*´de keele mängu esialgse versiooni valmis teinud, vaatasime selle koos koolipoolse juhendajaga töölehed üle, et tööülesanded oleksid noortele üheselt mõistetavad ja piisavalt lihtsalt ning selgesti kirjutatud. Tegin seda seetõttu, kuna soovisin tegevõpetaja tagasisidet.

3.2.3 Tegevusuuringu III etapp: andmete kogumine ja analüüsimise meetodid

Andmete kogumise meetodiks valisin osalusvaatluse, kus esmalt kuulasin õpetajate ideid ja ootasin, kas nad väljendavad ise soovi emakeelepäeva tähistada. Pidasin vabas vormis selleteemalisi vestlusi emakeeleõpetajatega, et saada aru, millised on õpetajate hoiakud emakeelepäeva tähistamise osas. Esimesel selleteemalisel koosviibimisel väljendasin soovi emakeelenädalat läbi viia ning võtta vastutust.

Andmete kogumine algas vajadusest emakeelepäeva tähistada. Selleks sain sisendit koolis töötavatelt eesti keele õpetajatelt, kes oma soovi väljendasid. Õpetajatel olid mõned esialgsed ideed, mida nad emakeelepäeva raames teha soovisid.

3.3 Tagasiside *emoji*'de mängule ja külalisloengutele

Selles peatükis annan ülevaate õpetajate tagasisidest *emoji*'de keele mängule. Samuti teen kokkuvõtte õpilaste tagasisidest kolmele külalisloengule, mis emakeelenädala raames koolis toimusid.

3.3.1 Tagasiside *emoji*'de mängule

Õpetajate tagasisidet emakeelenädalaks loodud *emoji*'de mängule koguti intervjuu vormis. Intervjuu vormiks oli teemaintervjuu, mis on ankeet- ja avatud intervjuu vahepealne vorm. Teemaintervjuus on teemad teada, kuid küsimused pole täpselt rangelt sõnastatud ega järjestatud. Teemaintervjuusid kasutatakse tihtipeale kasvatus- ja sotsiaalteaduslikes uurimustes, kuna see vastab paljudele kvantitatiivse uurimuse nõudmistele. (Hirsijärvi, S jt)

Õpetajatele esitati järgnevad küsimused:

- Kas kasutasite mängu, millise klassiga?
- Kas mängu (töölehe) juhised olid õpilastele lihtsasti mõistetavad?
- Milline oli õpilaste tagasiside töölehele/mängule ja tunnil?
- Kuidas oli teil õpetajana neid töölehti kasutada? Kas oli lihtne, oleks võinud veel lisainfot olla? Kas materjalid oleksid võinud teieni veel varem jõuda?

Mängu kasutanud õpetajate tagasiside.

Kõik vastanud õpetajad, kes mängu kasutasid, tõid välja, et tööülesanne oli õpilastele arusaadav ja lihtsasti kirjutatud. Kuid pidi lisatähelepanu juhtima ka sellele, et mõistetele tuleb tähendused leida.

Mängu töölehed olid õpilastele arusaadavad, tähelepanu pidi juhtima sellele, et ka mõistetele tuleb seletus leida, kuigi see oli töölehel kirjas, ei pööranud õpilased sellele piisavalt tähelepanu.

Õpetajad tõid välja, et õpilased mängisid mängu ja täitsid töölehti õhinaga. Veel toodi välja, et õpilastel tekkis omavahel ka võistluslik moment, kuna tööleht andis võimaluse koolimajas liikuda ning õpetajad nägid, et see tekitas õpilastes elevust.

Õpilastele meeldis mäng ja tööleht, sest nad said aktiivselt tegutseda ja õhinaga otsisid koolimajast vastuseid. Tekkis ka võistluslik moment õpilastel.

Õpilaste tagasiside oli positiivne, neile väga meeldis, et mäng andis võimaluse koolimajas liikuda. Elevust lisas kindlasti ka teise tiimi järel jooksmine.

Küsimustele, kuidas oli teil õpetajana neid töölehti kasutada, kas oli lihtne, oleks võinud veel lisainfot olla ja kas materjalid oleksid võinud teieni varem jõuda, vastasid õpetajad, et

töölehti oli minul kui õpetajal lihtne kasutada ja need jõudsid ajaliselt õigel ajal; õpetajana oli minul antud mängu lihtne kasutada, kuna tund oli minu eest planeeritud ning minul oli antud mängu lihtne ja mugav kasutada.

Samuti oli väärtuslik ja julgustav tagasiside, mille jätsid õpetajad oma vastuste lõppu, et nad sooviksid veel selliseid ettevõtmisi: *selliseid toredaid mängu võiks edaspidigi teha!* ning *palun veel selliseid ettevõtmisi.*

Minu kogemus teiste õpetajate tagasisidega on sarnane. Ka minul oli mängu lihtne kasutada, kindlasti oli minu eelis antud olukorras ka see, et olin ise mängu koostanud. Minu läbi viidud tunnis, kus mängu kasutasin, vaatasime samuti õpilastega koos esmalt töölehe läbi ning pidin rõhutama, et mõisted vajavad samuti selgituse leidmist. Õpilased otsisid vastuseid koolimajast huviga. Tekkis võistlusmoment: kui õpilased üksteisest mööda jooksid, oli näha, et õpilased olid tegevusest huvitatud. Samal ajal, kui õpilased koolimajas vastuseid otsisid, olin ka mina nendega koos vastuseid otsimas. Sain mõnele õpilasele vajadusel vihjeid anda, et ta teistest väga maha ei jääks. Minu tunnis ei jõudnud me õpilastega kõiki vanasõnu lahti mõtestada, kuid suuremat osa teadsid nad ise.

3.3.2 Õpilaste tagasiside külalisloengutele

Külalisloengutele järgnesid samal või järgneval päeval refleksioonid. Esmalt oli arutelu vabas ja poolstruktureeritud suusõnalisel vormis, kus õpilased said oma esimesi emotsioone ja mõtteid seoses loenguga jagada. Seejärel palusin õpilastel oma tähelepanekud kirja panna, et oleks võimalik saada üldist tagasisidet kuuldule ja kogetule.

Keeleteadlase Renate Pajusalu loeng "Kuidas uurida viisakust?"

9. klassi refleksioon esinejale. Loengus ja refleksioonis osales 15 õpilast.

Suusõnaline refleksioon järgneval päeval:

Õpilastele jäid meelde

- kolm varianti pastaka küsimiseks: 1) anna pastakat; 2) viisakusvestlus; 3) "õhku" hüüdmine;
- see, et Oskar Luts on hinnatud dialoogi kirjanik;
- lektori näited "Suvest" ja "Kevadest", kuidas sina ja teie muutub. Lektori isiklik näide, kuidas arstid teietavad ja õed sinatavad;
- et soomlased sinatavad rohkem, eestlased ja venelased teietavad rohkem.

Õpilaste tagasiside lehed:

Neli õpilast tõid välja, et nad ei teadnud varem, et Oskar Luts on hinnatud dialoogikirjanik: *sain teada, et Oskar Luts on väga hea dialoogi kirjutaja ning ei oleks osanud oodata, et Oskar Lutsust nii palju näiteid on ja et ta nii hinnatud sellel ala on.*

Neli õpilast märkisid ära, et neile jäi meelde, et eestlased ja venelased kasutavad rohkem teie vormi kui soomlased: *soomlased kasutavad tihti sina-vormi, kuid eestlased ja venelased kasutavad teie-vormi;*

Soomes sinatatakse rohkem kui Eestis, soomlased kasutavad rohkem sina vormi; mulle jäi meelde see, et soomlased on meie mõistes palju ebaviisakamad võõraste vastu, kasutavad ka ettekandjatega sina-vormi.

Seitse õpilast tõid välja, et keeleteadlase juttu oli huvitav kuulata, kuna ta tõi nii palju näiteid:

Esineja oskas hästi huvitavalt rääkida ja ei olnud igav, tal olid asjakohased näited; huvitav oli kuulata, kuidas keegi räägib nii tavalisest asjast nagu VIISAKUS;

mulle meeldis selle keeleteadlase ettekanne viisakusest, sest ta oskas tuua sellel teemal ilmekaid näiteid ("Kevade").

Õpetaja tagasiside: *olen väga tänulik, et kutsusite niivõrd olulisel teemal külalisesineja. Minu 9. klass on enamjaolt väga viisakas ja õpihimuline. Külalisloengu ajal kuulasid nad tõesti hoolega ja küsisid isegi küsimusi. Järgmisel tunnil tagasisidestades olid neil tõesti räägitust mitmed olulised asjad meeles. Usun, et silmaringi laiendamiseks ja eksami ettevalmistuseks oli see väga väärtuslik loeng. Tänan!*

Keeleteadlase Sulev Iva loeng "Keelejuttu võro keelen" 8. klassile

Osalejaid 12, loeng 45 minutit ja seejärel kohe refleksioon (õpilastel tunniplaanis kaks järjestikust tundi).

Esinejalt tagasiside: *väga viisakad lapsed, olid teemast huvitatud, kuulasid hoolega ja rääkisid kaasa.*

Kuna esineja tegi terve esitluse võru keeles, siis tõid kolm õpilast välja, et kohati oli raske keeleteadlasest aru saada: *vahepeal oli natuke raske täpsemalt aru saada aga enamasti oli kõik selge;*

huvitav oli juttu kuulata ja enamasti sain ka aru, mis ta rääkis;

rääkis natuke kiiresti, osaliselt oli natuke raske aru saada.

Üheksa õpilase hinnangul oli esitlus huvitav või väga huvitav, toodi välja, et *suhteliselt kõik oli uus ja huvitav; oli väga huvitav; oli pigem huvitav; sain palju uusi asju teada; esitlus oli huvitav ja esinejat oli tore kuulata.*

Viis õpilast tõid välja, et nemad said uusi teadmisi võru keele ja Lõuna-Eesti kohta: *sain teada huvitavaid fakte Lõuna-Eesti keelte kohta;*

sain teada rohkem teada võru keele kohta ja tahaksin sellest veel rohkem teada saada;

sain uusi huvitavaid teadmisi Lõuna - Eesti keelte kohta.

Kolm õpilast tõid välja, et esineja rääkis teemadel, millega õpilased oskasid suhestuda: *Üllatav oli see, et võru keeles on nii palju võimalusi internetis, sain teada, et võru keelel on TikTok, keeleteadlane rääkis meiega suhestavatel teemadel, näiteks näitas meeme ja Chat GPT-st.*

Veel tõid seitse õpilast välja, et esineja oli rõõmsameelne ja elav: *esinejat oli hea kuulata, kuna tal oli hea tuju ja ta oli väga rõõmus; esineja oli lõbus ja tegi nalja, tundus, et tal oli meiega väga tore; väga lõbus tund oli, esineja tegi nalja.*

Õpetaja tagasiside: *vaatasin hirmuga, et esinejal on 160 slaidi ja olin juba mures, et jäämegi siia. Tegelikuses näitas ta aga slide kiiresti ja jõudis isegi internetist veel asju lisaks näidata. Oli väga meeldiv üllatus, et õpilased kuulasid huviga ja kaasa rääkisid.*

Elevust jätkus veel mitmeks päevaks. Tänan!

Keeleteadlase Andriela Rääbise loeng "Käsud ja palved suulises suhtluses"

5. klassidele, osalejaid 40, 45 minutit loengut. Loengus osalesid kaks eri rühma, seega analüüsin neid tulemusi eraldi. Analüüsin tulemusi erinevalt, kuna I rühma õpilased on kiirema õppetempoga ja kõrgema keskmise hindega (I rühm) ja II rühm on aeglasema õppetempoga (II rühm).

I rühm, 18 õpilast.

Kõige olulisem tähelepanek tuli ühelt õpilaselt: *ma sain teada, et me ähvardame ja manipuleerime teistega, nii et me ei saa sellest arugi.*

13 õpilast tõid välja, et neile meeldis külalisloeng, kuna nad said uusi teadmisi viisakuse ja viisaka suhtlemise kohta: *mulle meeldis see üritus, sest ma sain teada kuidas olla viisakam ja tahtsin seda juba proovida;*

mulle meeldis, sest see pani mind mõtlema sellest, kuidas ma teistelt midagi küsin või palun;

mulle meeldis see, sest ta jagas palju nippe, kuidas viisakamalt paluda;

meeldis, sest sai näha uut moodi tehnikait, kuidas on võimalik rääkida;

mulle oli see õpetlik ja sain rohkem infot, kuidas suhelda, õppisin juurde viisakust ning seda, kuidas kasutada käske ja palveid;

mulle meeldis see ettekanne, sest see pani mind mõtlema, kuidas mina teistelt midagi küsin või palun;

mulle meeldis see väga, sellepärast, et ma sain palju teada käskudest, palvetest ja viisakusest;

Ma polnud kunagi mõelnud selle peale, kuidas ja mismoodi ma küsin või palun;

Mulle õpetas see seda, kuidas viisakamalt rääkida.

Kaheksa vastanut tõid välja, et nemad jõudsid arusaamani, et suhtlevad inimestega väga erinevalt, enim toodi välja suhtluse erinevus õpetaja ja sõprade vahel: *sain teada, et suhtleme inimestega väga erinevalt, võrdluseks sõber ja õpetaja ning oli huvitav kuulata, kuidas palve sõbrale ja õpetajale erineb, sain aru, et räägin sõpradega vabalt aga õpetajaga on mingid normid ees.*

Puudustena toodi välja, et keeleteadlane rääkis liiga vaikselt, õpilased kirjutasid: *natukene ei meeldinud, sest keeleteadlane rääkis väga vaikselt ning ma ei kuulnud hästi.* Samuti tõi üks õpilane välja, et kogu info oli tema jaoks vana: *ma ei õppinud midagi uut, kuna teadsin juba kõike.*

Kolm õpilast tõid ka välja, et neile meeldis külalisloeng seetõttu, et nad said tunnist ära: *meeldis, sest me saime ühest eesti keele tunnist ära;*

oli hea, sest põhimõtteliselt jätsime eesti keele tunni ära ning mulle meeldis, sest sai tunnist ära.

II rühm, 22 õpilast

Kolm õpilast tõid välja, et loeng oli liiga pikk: *see oli liiga pikk; loeng oli liiga pikk; pikk jutt.*

Neli õpilast tõid välja, et loeng oli nende jaoks igav: *see oli tore kuulata aga hakkas igav; see oli väga igav; natuke igav; igav mõttetu ajaraisk, lihtsalt ei huvitanud.*

Kaks õpilast kirjutasid, et loeng oli nende jaoks normaalne: *mina ei tea; see oli normaalne ning see oli normaalne.*

Seitse õpilast laususid, et neile meeldis loeng:

mulle meeldis sellepärast, et see oli põnevam, kui tavaline tund;

mulle meeldis, kuna ma ei olnud varem viisakale suhtlemisele mõelnud;

loeng oli lõbus;

loenguvormi tund väga meeldis mulle, minu jaoks oli see loeng huvitav ja naljakas, oli tore;

oli tore, sest õppejõud lubas meil kaasäräkida ja näiteid tuua.

Kolm õpilast tõid välja, et õppejõud rääkis liiga vaikselt: *oli huvitav, aga ma ei kuulnud väga; ta rääkis natuke liiga vaikselt; oleks võinud valjemalt rääkida.*

Üks õpilane tõi välja, et talle ei meeldinud, kuna ruumis oli vähe õhku: *väga ei meeldinud, kuna minul hakkab halb, kui on liiga palju inimesi ja hapniku ei olnud.*

Kuna teise rühma hinnang loengule oli väga madal, siis ei kirjutanud nad ka, et oleksid midagi õppinud. Vaid kolm õpilast tõid välja, et nemad said teadlikumaks kõneviisidest: *ma sain teada, mis olukorras on parem paluda; sain teada, et tuleb viisakam olla ning sain teada, et kasutame iga päev erinevaid palve ja käske endale märkamatuks.*

3.4 Järeldused

Õpetajate tagasiside *emoji* de mängule oli valdavalt positiivne. Kõik vastanud õpetajad tõid välja, et tööjuhised oli kirjutatud lihtsalt ja arusaadavalt, kuid tuli lisatähelepanu pöörata sellele, et ka mõisted vajavad seletamist. Õpetajad tõid välja, et neil oli antud mängu lihtne kasutada ja mäng jõudis nendeni piisavalt vara, et nad jõuaksid selle oma nädalakavasse planeerida. Samuti ütlesid õpetajad, et nad nägid, kuidas õpilased õhinaga mängisid ja vaheldust nautisid. Õpetajad lisasid veel, et selline mäng ja ettevõtmine oli väga tore ning nad sooviksid veel selliseid ettevõtmisi.

Üheksandad klassid jäid viisakuseteemalise külalisloenguga rahule. Õpilased tõid välja, et nende jaoks oli uus teadmine, et Oskar Luts on hinnatud dialoogikirjanik. Samuti jäi õpilastele meelde eestlaste ja soomlaste kultuuriline erinevus sina- ja teievormide osas. Lisaks tõid peaaegu pooled osalejad välja, et esinejat oli huvitav kuulata, kuna ta tõi palju näiteid. Ka õpetaja jäi külalisloenguga väga rahule, ta tõi välja, et loeng oli silmaringi laiendamiseks ja eksami ettevalmistuseks kindlasti väärtuslik.

Kaheksanda klassi loeng keskendus võru keelele, osalejatele oli teema enamjaolt uus ning nad tõid välja, et said uusi teadmisi võru keele ja Lõuna-Eesti kohta. Osalejad tõid välja, et kohati oli keeleteadlasest raske aru saada, kuna kogu loeng toimus võru keeles. Kuid see ei heidutanud neid ja üheksa õpilast tõid siiski välja, et neil oli huvitav ja nad said uusi teadmisi. Õpetaja oli üllatunud ja rahul, et õpilased huviga kuulasid ja kaasa rääkisid, samuti tõi õpetaja välja, et elevust loengust jätkus veel mitmeks päevaks.

Viiendad klassid said võimaluse osaleda keeleteadlase loengus, kus uuriti viisakust. See oli kõige suurema osalejate arvuga loeng. Kuna loengus osales kaks eri rühma, siis analüüsisin tagasisidet eraldi. Esimese rühma tagasiside oli valdavalt positiivne: õpilased tõid välja, et nad said teada, kuidas viisakamalt suhelda, ning õpilased tõid ka välja, et nad hakkasid mõtlema sellele, kuidas oma soove ja palveid edastavad. Lisaks kirjutasid õpilased, et nad jõudsid arusaamani, kuidas nad märkamatuult inimestega erinevalt suhtlevad. Enim oli välja toodud suhtluse erinevust õpetaja ja sõbra vahel.

Teine rühm, kes samal loengul osales, tõi aga välja, et loeng oli liiga pikk ja igav. Kuid toodi ka välja, et see loeng oli huvitavam kui tavaline tund, kuna oli huvitav ja naljakas ning õppejõud lubas neil kaasa rääkida ja näiteid tuua. Vaid üks õpilane tõi välja, et talle meeldis loeng, kuna ta ei olnud varem viisakale suhtlemisele mõelnud. Rohkem õpilasi ei toonud välja, et nad oleksid midagi õppinud.

Küll aga tõid mõlemast rühmast vastanud välja, et esineja rääkis liiga vaikselt ja nad ei kuulnud hästi. Üks õpilane lisas veel, et auditooriumis oli liiga vähe õhku.

Õppijate tagasisidest võib järeldada, et loengud olid suuremale osale siiski huvitavad ja võimaldasid saada uut infot. Kõige kõrgem hinnang oli 8. ja 9. klasside õpilastel, nende käitumisest ja küpsusest oli näha, et nad olid tõesti valmis õppima ja kuulama, mida neile rääkima tuldi. Viienda klassi õpilaste arvamused loengutest erinesid grupiti. Tundus, et need, kes soovisid õppida, said seda ka teha, ja need, kes ei soovinud õppida, said võimaluse pakutavat infot siiski kuulata, aga selle kuulamine oli vaba valik. Lähtudes sellest tagasisidest saab öelda, et õpilaste mõtlemises ja käitumises võisid peale hakata väiksed muutused, kuna antud teemad panid neid mõtlema ja ka esinejad kaasasid neid ja küsisid pidevalt küsimusi ja õpilaste arvamusi.

REFLEKSIOON

Eneserefleksiooniks valin SWOT-analüüsi mudeli, kuna see võimaldab isiklike tugevusi ja nõrkusi analüüsida ning seada tulevikuks arengueesmärgid. SWOT-mudel annab samuti võimaluse analüüsida töökeskkonda ning sellest tulenevalt võimalusi ning ohte. (MindTools)

Minu tugevused:	Minu nõrkused:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Olin koostööle orienteeritud. 2. Olin oma tegevuses säästlik ja jätkusuutlik. 3. Ei olnud eelarvamusi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eeldasin, et kõik kolleegid on aktiivsed ja soovivad koostööd teha. 2. Negatiivne tagasiside, mis võib peatada <i>flow</i>-seisundis töötamise. 3. Ei olnud kogemusi.
Välised võimalused , mis mõjuvad soodsalt minu tegutsemisele	Välised ohud , mis võivad minu tegevuste häirida
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kolleegid, kes on valmis töösse panustama. 2. Meeskond, kes on julgustav ja toetav. 3. Töökeskkond, mis on inspireeriv. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Negatiivne tagasiside oma tegevusele. 2. Kui ma ei suuda oma kolleege sama palju inspireerida. 3. Ülekoormatud kolleegid (aineõpetajad), kellel ei ole ressursi üritusesse panustada.

Minu tugevused selles protsessis olid järgnevad. Esmalt pean oluliseks, et olin avatud ja koostöövalmis. Soovisin luua koostöös oma ala spetsialistidega (eesti keele õpetajatega) emakeele nädala raames tegevused, mis oleks õpilastele huvitavad ja mitmekesised. Kuulasin eesti keele õpetajate mõtteid ja pakkusin enda ideid. Koostöös saime luua emakeelenädalaks sobiva ja mitmekesise hariva programmi. Samuti olin oma tegevuses võimalikult keskkonnasäästlik ja jätkusuutlik. Otsisin koolimajast asju, mida saab taaskasutada, keelepüü valmis pappkastidest. *Emoji*´de mängu lõin väheste vahenditega, vaja oli vaid printimist ja lamineerimist. Tänu lamineerimisele säilib mängu esinduslik välimus kauem ning seda saab veel hiljem ning erinevates tegevustes kasutada. Lisaks olin ma antud olukorras esimest korda, see tähendab, et mul ei olnud eelarvamusi. See lubas mul omakorda teha ettevalmistusi suure rõõmuga ning ma ei osanud ette näha n-ö klassikalisi takistusi.

Minu nõrkused töös olid järgnevad. Esiteks eeldasin ma, et kõik kolleegid on aktiivsed ning soovivad emakeelenädala ettevalmistusse panustada. Tegelikult aga selgus protsessi käigus, et nii mõnigi kolleeg muutis korduvalt meelt, näiteks selle osas, kui palju ta soovib panustada. Minul tähendas see pidevalt lisatööd või tööplaani muutmist, edaspidi pean kõik ülesanded kindlalt ära jagama ning oma soovid selgelt sõnastama, et lubatud tegevus tuleb ära teha. Üheks nõrkuseks on mul see, et negatiivne tagasiside võib peatada *flow*-seisundis töötamise. Oli olukordi, kus sain halvustavat tagasisidet oma tööle (stiilis, et see ei ole piisav, antud tegevused on igavad jne). See peatas minu tegevuse ning ma ei olnud enam endas kindel. Edaspidi küsin ja kuulan vaid nende kolleegide arvamust, kellelt on mul midagi õppida. Lisaks tõin nõrkuste hulgas välja selle, et tegu oli minu esimese suure üritusega koolis, mistõttu ei osanud ma ette näha võimalikke takistusi, näiteks olin planeerinud külalisesinejatele tänutäheks anda koolimeene (kruus ja pastakas), kuid selgus, et need oli otsa saamas ja pidin varudest leidma. Edaspidi pean selliste asjadega varem arvestama, kingid leidma ning vajadusel tellima.

Väliste võimaluste all tõin välja, et minu tegevust soodustavad kolleegid, kes teevad oma tööd heameelega ning on valmis tähtpäevade korraldamisse panustama. Selle all mõtlen seda, et ma tundsin end koos õpetajatega hästi, kui nad olid valmis emakeelenädala jaoks oma ideid jagama ja samamoodi minu ideid kuulama ja tagasisidestama. Samamoodi väärtustan laiemalt meeskonda, kes on julgustav ja toetav. Õpetajatega koostööd tehes tundsin end enamjaolt hästi, kuna nad kuulasid minu ideid ning olid minu suhtes lahked ning julgustasid proovima. Veel tõin välja, et minu tööd soodustab töökeskkond, mis on inspireeriv. Minu jaoks oli koolimaja füüsiline ruum ülimalt inspireeriv ja loov, kunstiklassis nägin võimalusi keelepuu loomiseks ning võisin kasutada kogu koolimaja *emoji* de mänguks.

Väliste ohtude all, mis võivad minu tegevust häirida, tõin välja kolm enda jaoks olulist punkti. Esiteks juba mainitud negatiivne tagasiside oma tegevusele, näen, et see on minu puhul suureks ohuks, kuna küsin oma tööd tehes tihti vanematelt kolleegidelt tagasisidet. Näen, et siin aitaks see, et ma küsin edaspidi tagasisidet vaid nendelt kolleegidelt, kellelt ma tunnen, et mul on midagi õppida ja kes annavad tõesti väärtuslikku tagasisidet, mis on ka edasiviiv. Teisena tõin välja ohu, et ma ei suuda oma kolleege piisavalt inspireerida ja nad ei pruugi minu ideedega kaasa tulla. Antud juhul seda küll ei olnud, aga tunnen, et kui see oleks juhtunud, siis oleksin olnud palju haavatavam ning ilmselt oleksid pooled tegevused ära jäänud. Viimasena tõin välja, et

kolleegid (antud juhul aineõpetajad), kellega koos üritust planeerin, on liiga ülekoormatud ning neil ei pruugi olla ressursi, et ürituse planeerimisse panustada. Tunnen, et selline üritus vajab kindlasti aineõpetajatega koostööd, kuna nemad on erialaspetsialistid ning oskavad planeeritavad tegevused seostada oma ainekavaga ja annavad soovitusi, et tegevus toetaks õppekava.

Olen selle kogemuse eest tänulik, kuna soovisin saada oma õpingute jooksul võimalust teha klassikalises mõttes koolinoorsootööd ning korralda koolikeskkonnas kogu koolikogukonda puudutav sündmus. Edaspidi sellises olukorras olles, kui mul on võimalus korraldada ülekoolliline üritus, siis olen rohkem enesekindlam. Tean, et noorsootöötajana on mul piisav pädevus korraldada ja läbi viia mitteformaalset õpet. Koondan edaspidi enda ümber vaid need õpetajad ja kolleegid, kes soovivad päriselt tegevusse panustada ja annavad konstruktiivset ning edasiviivat tagasisidet.

KOKKUVÕTE

Antud lõputöö teemaks oli “ Emakeelenädala tähistamine Tartu Raatuse Koolis: eesti keele mitmekesisuse tutvustamine õpilastele ”. Tartu Raatuse Kool on üldhariduskool, kus õpib pea 600 õpilast. Valisin selle teema, kuna pean oluliseks eesti keele väärtustamist ning soovisin saada kogemust, kuidas suures koolis üritust planeerida ja korraldada.

Uurimisprobleemist lähtuvalt valisin tegevusuuringu meetodi, mille eesmärgiks oli pakkuda eesti keele õpetajatele tuge ja abi emakeelenädala sündmuste korraldamisel ja läbiviimisel ja uurida enda tegevuste mõju emakeelenädalal.

Tegevusuuringu raames kasutasin andmete kogumiseks osalusvaatlust õpetajate ja juhtkonna koosolekutel ja infominutitel, õpilastega tutvumiseks osalesin õpilasesinduse töös.

Koostöös eesti keele õpetajatega nägin, et õpetajate suur koormus kurnab õpetajaid ning nad ei jaksu tavatööle lisaks emakeelenädalat korraldada. Samas olid neil väärt ideed, mida sain kasutada emakeelenädalat ette valmistades.

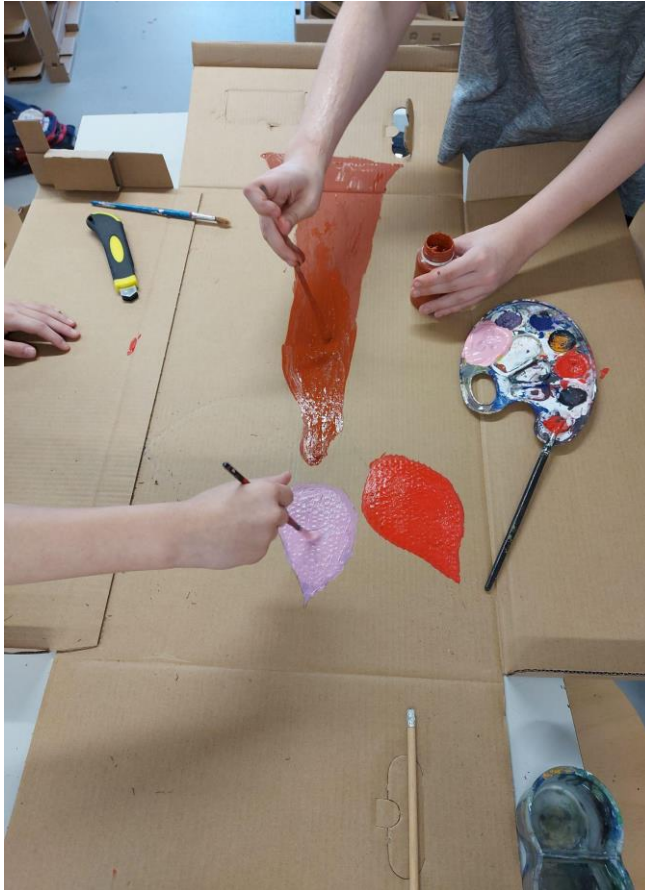
Leian, et minu töö Raatuse Koolis emakeelenädala korraldamisel toetus õpilaste kaasamisele (keelepüü loomine) ning õpilastele eduelamuse pakkumises *emoji*´de keele mängu mängimisel.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Ansu, M., & Raavik, J. (2022). Kristjan Jaak Petersoni gümnaasiumi õpilased tähistasid Toomemäel emakeelepäeva. *Tartu Postimees*.
<https://tartu.postimees.ee/7476620/galerii-kristjan-jaak-petersoni-gumnaasiumi-opilased-tahistasid-toomemael-emakeelepaeva>
- BERTA. *Emakeelepäev - 14. märts*. <https://www.folklore.ee/Berta/tahtpaev-emakeelepaev.php>
- Eesti rahvakalender. *Emakeelepäev*. <https://rahvakalender.ee/emakeelepaev/>
- Emoji. EKI ühendsõnastik 2024. Eesti Keele Instituut, Sõnaveeb 2024.
<https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/emoji/1> (01.03.2024)
- ERR. 2024. *aasta e-etteütuse korrektne tekst ja paralleelvõimalused*.
<https://etteytlus.err.ee/tulemused/>
- Hirsijärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.
- Kutsestandardid: Noorsootõtaja, tase 6. SA Kutsekoda
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/11094736>
- Kõivupuu, M. (2018). *Meie pühad ja tähtpäevad*. Kirjastus Varrak.
- Löfström, E. (2011). Tegevusuuringu käsiraamat.
<https://www.digar.ee/arhiiv/et/download/107855>
- MindTools. *SWOT Analysis*. <https://www.mindtools.com/amtbj63/swot-analysis>
- Mitteformaalne. *Mitteformaalne õppimine*. <https://mitteformaalne.ee/mitteformaalne-oppimine/>
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. (2024). RT I, 26.04.2024, 9.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/126042024009?leiaKehtiv>
- Reitav, U. (2013). Noorsootöö koolis. Valge, M, *Noorsootöö õpik* (lk 213-215). SA Archimedes Euroopa Noored Eesti Büroo.
- Salumäe, K. (2011). Kool on noorsootöök parim koht!. *Mihus*.
https://mihus.mitteformaalne.ee/wp-content/uploads/2018/11/MIHUS_8.pdf
- Tartu Raatuse Kool. (2024). *Tartu Raatuse Kooli arengukava 2022-2026*.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/lisa/4230/2202/2044/Lisa%20TLVM2022022200006.pdf>

Lisad

Lisa 1. Keelepuu meisterdamine, ülesseadmine ja valmis keelepuu

Lisa 2. Emoji´de keele mäng ja mängijad

Lisa 3. *Emoji*´de keele töölehed

Emojide keel (variant 1)

1. Leia interneti abil väljendite tähendused.

- Vanasõna -
- Kõnekäänd -
- *Emoji* -

2. Koolimajas on erinevatest kohtades sõnumid, mis on loodud *emoji*de abil.

- Leia vanasõnale/kõnekäänule vastav *emoji*de rida.
- Kirjuta iga väljendi ette õige number.
- Soovi korral võid lisada, kust sa vastuse leidsid (nt aatrium).

<i>Emoji</i> de keeles	Kirjakeeles
	Kui hunti kardad, ära metsa mine.
	sõnu sööma
	Julge hundi rind on rasvane.
	Kingitud hobuse suhu ei vaadata.
	vasikaga võidu jooksmas
	Vana karu tantsima ei õpi.
	Tarkus on enam kui rikkus.
	Hirmul on suured silmad.
	Parem karta, kui kahetseda.

Emojide keel (variant 2)

1. Leia interneti abil väljendite tähendused.

- Vanasõna -
- Kõnekäänd -
- *Emoji* -

2. Koolimajas on erinevatest kohtades sõnumid, mis on loodud *emojide* abil.

- Leia vanasõnale/kõnekäänule vastav emoji rida.
- Kirjuta iga väljendi ette õige number.
- Soovi korral võid lisada, kust sa vastuse leidsid (nt aatrium).

Emojide keeles	Kirjakeeles
	vaene kui kirikurott
	Tühi kott ei seisa püsti.
	pühkis tolmu jalgelt
	Tühi jutt toob tüli majja.
	Silm on hinge peegel.
	Kuri keel on teravam kui nuga.
	hane selga vesi
	Põrsast kotis ei osteta.
	Tarkus tuleb tasapisi.

Emojide keel (variant 3)

1. Leia interneti abil väljendite tähendused.

- Vanasõna -
- Kõnekäänd -
- *Emoji* -

2. Koolimajas on erinevatest kohtades sõnumid, mis on loodud *emojide* abil.

- Leia vanasõnale/kõnekäänule vastav emoji rida.
- Kirjuta iga väljendi ette õige number.
- Soovi korral võid lisada, kust sa vastuse leidsid (nt aatrium).

<i>Emojide keeles</i>	Kirjakeeles
	Kel töö, sel leiba.
	keelt peksma
	Ilma tööta pole puhkust.
	hambasse puhuma
	süda saapasääres
	Kui ei saa jõuga, siis saab nõuga.
	Hommik on õhtust targem.
	Ära hõiska enne õhtut.
	Keelatud vili on magus.

Emojide keel (variant 4)

1. Leia interneti abil väljendite tähendused.

- Vanasõna -
- Kõnekäänd -
- *Emoji* -

2. Koolimajas on erinevatest kohtades sõnumid, mis on loodud *emojide* abil.

- Leia vanasõnale/kõnekäänule vastav emoji rida.
- Kirjuta iga väljendi ette õige number.
- Soovi korral võid lisada, kust sa vastuse leidsid (nt aatrium).

Emojide keeles	Kirjakeeles
	Üheksa korda mööda, üks kord lõika.
	mängib esimest viiulit
	jänes püksis
	Pörsast kotis ei osteta.
	Kingitud hobuse suhu ei vaadata.
	Hommik on õhtust targem.
	sõnu sööma
	vaene kui kirikurott
	hambasse puhuma

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Aveli Ostrat,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

„EMAKEELENÄDALA TÄHISTAMINE TARTU RAATUSE KOOLIS: EESTI KEELE
MITMEKESISUSE TUTVUSTAMINE ÕPILASTELE“

mille juhendaja on Agda Grahv

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Aveli Ostrat

20.05.2024